

PREKOMERNO OSVETLJEVANJE IN OHRANJANJE VIDNOSTI ZVEZDNEGA NEBA

Stanje: Leta 2007 je civilna družba v naši državi dosegla pomembno spremembo in dopolnitev uredbe o svetlobnem onesnaževanju in s predpisano zamenjavo žarnic in oblik svetil učinkovito zamejila sipanje umetne svetlobe v nebo. Dosežek je Slovenijo postavil med vodilne države, ki skrbijo za temno nebo in s tem za ohranitev naravne dediščine, ki je del pravic bodočih generacij, kot je jasno zapisano v njim namenjeni univerzalni deklaraciji Unesca. Dosežek, ki je bil zasluga predvsem astronomov in naravoslovcev je danes po malo več kot desetih letih domala pozabljen, njegov učinek pa v veliki meri izničen. Energetska učinkovitost novih žarnic je tako velika, da predpisane omejitve porabe električne energije ne preprečujejo prekomerne osvetljenosti okolja. Veljavno evropsko priporočilo o osvetljenosti cest se s strani projektantov električne razsvetljave v Sloveniji, podobno kot tudi številna druga podobna priporočila, dosledno in brez popuščanja, tudi v obliki izsiljevanja, jemlje kot obvezni standard. Ta pa je, glede na posebnosti našega naravnega in kulturnega okolja ne samo neprimeren ampak tudi ekonomsko nevzdržen in škodljiv. Po navedbah Društva Temno nebo Slovenije ima naša država že sedaj največjo porabo elektrike za razsvetljavo v Evropski Uniji . Tako se tudi na tem področju v našem ravnanju kaže pogosto izraženo papeštvo nad papežom, pretirana vdanost, ki nastane iz mešanice občutka zaostalosti in nekakšne objestne užaljenosti, v kateri pa se povsem odkrito prepletata osebna preračunljivost na račun skupnosti in kaznovanje samega sebe v imenu nekoga drugega. Gre za boleč paradoks, ki je podoben učinku umetne svetlobe. Več in močnejša ko je, bolj nas zaslepljuje in manj smo sposobni videti in razumeti.

Predlog: Predlagamo, da se z zakonom predpiše takšna oblika in raven umetnega razsvetljevanja okolja, da bo vsako jasno noč iz vsakega kotička Slovenije mogoče kar najlažje opazovati zvezde na nebu, v večjem delu noči pa tudi globino nočnega neba.

Utemeljitev:

Immanuel Kant, eden največjih filozofov in mislecev razsvetljenstva je zavest naše eksistence postavljaval v razmerje med zvezdnatim nebom nad nami in moralnimi zakoni, ki so v nas. V to razmerje se sedaj na polju vidnega postavlja okoljsko in svetlobno onesnaževanje. Umetna razsvetljenost za razliko od naravne svetlobe in teme mrači zavest obstajanja. V tem pokvarjenem odnosu začenja človek še bolj dvomiti, postaja ciničen in nezaupljiv do samega sebe in še bolj do drugih. Kar ga pripelje do vedno bolj kompliciranih in neosebnih sistemov nadzorovanja, v katerih se njihovo izigravanje občasno pokaže kot nekaj najbolj človeškega. Vse to je prisotno tudi v usodni pomanjkljivosti danes uzakonjenega in prevladujočega sistema ločenih pristojnosti, ki je mimogrede uničila prastar poklic arhitekta in urbanista, katerega naloga je bila harmonizacija in estetizacija človekovih skupnih prizadevanj. Ne le številni resni okoljski razlogi, motnje naravnih ritmov rastlin, motnje obnašanja živali in drastično zmanjšanje števila žuželk, škodljivi vplivi na človekovo zdravje, visoka investicija in velika poraba energije ampak že neposredna življenjska izkušnja in globok in nepozaben vtis, ki ga na človeka v vseh obdobjih življenja naredi prizor jasno vidne globine zvezdnega neba bi moral biti zadosten razlog, da si kot družba prizadevamo doseči, da bo ta prizor mogoč spontano doživeti vsako jasno noč na kar največ krajih v Sloveniji.